

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

7. štev.

V Ljubljani, dne 4. aprila 1896.

VI. leto.

Velika noč.

Velikonočne praznike praznuje se zmaga življenja nad smrtjo. Ti prazniki so zaradi tega jako pomenljivi in tudi jako tolažilni, ker dajo upanje na novo življenje. Tudi narod slovenski praznuje svoje velikonočne slavije. Prejšnja stoletja je bil tako rekoč duševno mrtev, izbrisali so ga že bili Nemci in Italijani izmej živih narodov. Nakrat se je pa začelo pojavljati v njem življenje in začel je vstajati že domnevani mrtvec v strah in grozo svojih nasprotnikov.

Bilo je pa treba mnogo truda, da se je narod zopet prebudil k življenju, premagati je bilo treba mnogo ovir, kajti nasprotniki so hoteli Slovence po sili nazaj potisniti v grob. Ta boj prav za prav še sedaj ni končan, a vendar že lahko rečemo, da smo zmage popolnoma gotovi, da se ne posreči več naš pogaziti.

Res je sicer, da so se poslednja leta mej našim narodom samim pojavili narodovi sovražniki, nevarnejši, nego tuji, ki bi radi omejili narodu vsako svobodno gibanje in tako onemogočili njegov razvoj. Začeli so boj proti narodni stranki, proti stranki, ki je narod naš poklicala v življenje. Nekaterim ljudem narodnost že preseda in bi radi narodne ideje uničili. Samo semtertje,

kadar gre za njih koristi, se kažejo narodne. S tem notranjim našim sovražnikom bomo imeli tudi še hude boje, kajti kakor so nas poučili dogodki, sprava ž njim ni mogoča. Lani po potresu se je poskusila taka sprava, a kmalu se je pokazalo, da so naši nasprotniki le naše zaupanje zlorabili.

Udušiti se hoče vsako svobodno politično življenje, hoče se vse podvreči le volji jedne same častihlepne osebe. Vse meri toraj na to, da se narod pripravi tako rekoč ob pravice po ustavi zagotovljene. Kaj potem pač koristi ustava, ako bi jeden sam gospod v Ljubljani v škofijski palači, ali pa tisti, ki se sučejo okrog njega, imeli odločevati, kdo je sposoben za ljudskega zastopnika, kdo sme kandidovati, kdo pa zopet ne. Smisel ustavnega življenja je, da narod sam in po svoji volji v takih stvareh odločuje, kakor zahtevajo prave narodne koristi. Vsaka avtoriteta v takih stvareh je krivo poseganje v narodove pravice. Za to je dolžnost narodne stranke se z vsemi močmi upirati vsem takim poskusom in bode tudi storila to svojo dolžnost.

Mi dobro vemo, da nas bodo zaradi tega grdili in napadali, a to nas ne bode odvracalo od našega delo-

LISTEK.

Vsaka reč gre do tretjega rada.

Povest. Spisal Lev Štorman.

(Dalje.)

Kaj storiti, da ne bo zavoljo birme, ki je pred durmi, sitnosti in trušča?

Občinski tajnik ukrene: recimo, da ga pošljemo na naše stroške v „Marijino Celje“ na božjo pot (na zgornje Štajersko). Leon je verjel izpovedi, sam nezvijačen, misleč, da so drugi tudi. Sedel je v družbi občinskega birača Marka D. na železnični vlak, in hajdi z Bogom, dokler se ne vidimo zopet zdravi!

Rodbini, prijateljem in znancem so soize oči rosile, ko jih je zapuščal ljubljani ud. Celo gosp. kaplan je izrazil sočutje v pogovoru z ljudmi.

„V Gradcu“, tako je dejal Leonu spremljevalec, „bova čez noč ostala“. In sta se v izbranem poslopju uradniku predstavila.

Drugi dan, ko je hotel Leon odriniti naprej, spoznal je, da je „pod kapom Kneippovega zdravništva“, ker niso mu hoteli prinesiti obleke njegove. Kajpada se je močno hudoval, poskušal na vse načine dopovedati, da so ga po nedolžnem zaprli, da jesti noče, dokler ga ne spustijo: ker ni vedel, da s tem se še bolje zakopava pri oskrbništvu v neznosni položaj.

Zastavica (uganka) se mu je še bolje podvojila, ko je prišla komisija gospodov ga izpraševati. Vprašanje, ki mu je bilo stavljeno, bilo je res bedasto: „Ali ti hočeš svetnik biti?“ Kakor da bi ti gospodje družega opravka ne imeli, kakor iz norcev še večje norce delati. Dobro se je Leon zavoljo tega jezil: „To je beseda za olika-

vanja. Vsakemu skoro, kdor je deloval za narod, so se mu delale ovire od ljudij, ki pri tem zasledujejo svoje osebne ali stanovske koristi. Vsaj so židovski višji duhovniki celo Kristusa črtili, preganjali in tožili in niso jenjali, dokler ni bil obsojen.

Posebno se taki ljudje povsod bojé resnice in zaradi tega preganjajo tudi zlasti naš list povsod, ker razkriva njih prave gospostvaželjne nakane in jih svetu kaže v pravi luči. Zato z lec in na drugih mestih delujejo proti nam. Toda motijo se, če mislijo, da bodo s takim počenjanjem kaj dosegli in nas zadržali. Prepričali se bodo, da vse prezgodaj proglašajo našo stranko za mrtvo. Utrdili smo se že v političnih bojih. Tudi Nemci in nemškutarji so si domišljevali, da so z narodno stranko že pomedli, ko so bili dobili večino v deželnem zboru, a sedaj pa vidijo, da so se daleč zaračunali. Ravno tako tudi tisti, ki že sedaj pišejo o smrti narodne stranke in

že računajo, kako razdele njeno dedščino, pijejo le na medvedovo kožo.

Naš narod je bistroumen in bode kmalu videl, kam ga vodijo njegovi najnovejši osrečevalci. Čim huje bodo ravnali proti nam, tem preje jih morajo ljudje spoznati; ko bodo pa videli, zakaj se gre, nobeden več ne pojde za njimi. Naš narod bode tudi znal ceniti in ljubiti politično svobodo in se ne bode dal nikomur uprezati v jarem, posebno pa bode to prepričanje prišlo, ko bode narod tudi videl, da so izostale vse tiste gospodarske ugodnosti, ki so se pri volitvah obetale.

Zato pa narodna stranka ob letošnjih velikonočnih praznikih nikakor ni potrta, temveč pogumno pojde dalje v boj, ker je prepričana, da je stvar pravična, za katero se bori in da naposled mora zmagati tisti, ki se bori za narodno svobodo in napredek in prepričana je, da bode čakala še marsikatero veselejšo veliko noč.

Politični pregled.

Državni zbor je prenehal svoje zborovanje. Zboroval je od 15. februarja, a ni razun državnega proračuna nič posebnega sklenil. Važnejše stvari pridejo po Veliki noči na vrsto. Tako želi vlada, da se še to pomlad reši volilna in davčna reforma. Posebno pri davčni reformi se utegnejo pojaviti še velike težave, posebno ker hoče baron Dipauli staviti nekatere predloge, ki bodo v zvezi z volilno reformo.

Povišanje uradniških plač. Dne 26. marca je poslanski zbornici vlada predložila sedem zakonskih načrtov glede uredbe plač državnih uradnikov in slug, profesorjev na srednjih in obrtnih šolah, na učiteljskih in visokih šolah ter katoliških in pravoslavnih duhovnikov. Po predloženem načrtu se poveča letna potrebščina za duhovniške plače za 1.805.550 gld., potrebščina za profesorje na visokih šolah za 743.000 gld., zajedno se odpravi koležnina. Za profesorje na srednjih šolah se določa kot plača v stolnih mestih 1400 gld., v drugih mestih 1200 gld. in se zadnje tri petletne doklade povišajo na

300 gld. Ravnateljska doklada znaša 500 gld., oziroma 400 gld. Po desetih službenih letih se uvrste vsi profesorji v VIII. činovni razred. Učitelji veronauka, kateri ne poučujejo v vseh razredih, dobé plače 800 gld., dve dokladi po sto goldinarjev in tri po 200 gld. Suplentje dobe renumeracije po številu ur in sicer izprašani filologi po 60 gld. na leto za vsako uro na teden, drugi po 50 gld., neizprašani suplentje pa po 48, 40 in 32 gld. Troški za srednje šolske profesorje bodo znašali več kakor doslej in sicer za 905.367 gld. Učitelji na obrtnih šolah se uvrste v X., IX., VIII., VII. in VI. činovni razred. Plača znaša 1100 gld. do 2800 gld. Na leto se bo 212.000 gld. več potrebovalo kakor doslej. Učiteljem na učiteljskih se določi v stolnih mestih plače 1400 gld., v drugih mestih 1200 gld., vrh tega pa dobe dve petletnici po 200 gld. in tri po 300 gld. Po desetih službenih letih se uvrste v VIII. činovni razred. Ravnateljske doklade so iste, kakor za ravnatelje srednjih šol. Vadničnih učiteljev plača znaša v stolnih mestih 1100 gld., v

nega doktorja! Bog pomagaj! Potrpljenje železna vrata prebije. Po nemško: Geduld bringt Rosen: „venec mučeništva!“

Tudi ob Savinji so različno reševali za svojim rojakom in ugibali, kaj mu je vzrok „blaznosti“. Knjige so mu krive, so rekali eni, ker je preveč bral. Kolomon je dobil, je zagotavljal drugi. Narejeno mu je bilo, modruje tretji. Nenavadni hrup pa so zagnali šele, ko je čez teden potem sluga, s katerim sta se skupaj v Gradec vozila, zlezal, ko je bil malo žganja pijan, na streho dvonadstropne hiše, gori sem in tja hodil, telovadil, v luknje dimnika gledal, in ko je zdajci zvon zapel, pa se je naglo odkril in pobožno pokleknil (kakor petelin na robu cerkvene strehe) in glasno molil; sploh se obnašal, kakor da bi ga „luna nosila“, da so ljudje skupaj hiteli, da ga na roke prestrežejo, kadar se doli

prekucne, da se ne ubije. „Čisto gotovo je onega stekel pes ugriznil, zdaj se je pa tega prijelo“, je bilo občno mnenje. Jaz pa trdim z Levstikom:

„Blagor možu, ki ne gane,
Ne zmoti ga podoba lepa!
Neznan mu strup je britke rane,
Ki vseka jo ljubezen slepa.“

VI.

Sčasoma se je Leon voljno udal v svojo osodo v nahajajočem Poljedvoru (Feldhofu). Ker mu je bilo brez dela dolgi čas, prosil je zanj. Vzel ga je ondotni krojaški mojster Deimel k sebi, ki ga je rad imel, ker ga je lahko rabil pri delu, in ker ga je bil sorojak njegove zale neveste Karoline B. iz Celja. In od tedaj mu je dobro šlo.

drugih 1000 gld., vrh tega dobe dve petletnici po 100 gld. in tri po 150 gld. Plača vadničnih podučiteljev znaša 700 gld. Letna potrebščina za vadnice znaša 229.000 gld. Uredba plač državnih uradnikov je omejena na uradnike od V. do XI. činovnega razreda. Plače znašajo : v V. razredu: 6500, 6000, 5000 gld.; v VI. razredu: 4000, 3600, 3200 gld.; v VII. razredu: 3000, 2700, 2400 gld.; v VIII. razredu: 2200, 2000, 1800 gld.; v IX. razredu: 1600, 1500, 1400 gld.; v X. razredu: 1300, 1200, 1100 gld.; v XI. razredu: 1000, 900, 800 gld. Zvišanje znaša torej 200 do 600 gld. Višjo plačo dobi uradnik v XI. razredu po dveh, v X. razredu po treh, v IX. razredu po štirih letih. Letna potrebščin bo znašala 10,016.450 gld. od katere svote pride 8,771.450 gld. na štiri najnižje razrede. Načrt o uredbi plač državnih slug se ne nanaša na sluge poštnih in brzozavnih uradov, katerih plače so se bile uredile l. 1889., Sluge, ki so dobivali doslej 160, dobe 350 gld.; tisti, ki so dobivali 260 do 300, dobe 400 gld.; tisti, ki so dobivali 300 do 350, dobe 450 gld.; tisti, ki so dobivali 350 do 400, dobe 500 gld.; drugi 550 gld. Policijski nadzorniki dobe 600 do 700 gld.; re-darji 420 do 500 gld., vsi troški za uredbo plač državnih slug znašali bodo 1,686.000 gld. več nego doslej. Z regulacijo narasejo vsi stroški za uradnike, profesorje in sluge za letnih 13,270.610 gld. Vlada je izjavila, da predloži te predloge cesarju v potrjenje šele potem, ko bo zbornica dovolila povišanje davka na špirit, na pivo ter borzni davek.

Minister Gleispach je imel v državnem zboru jako pomenljiv govor. Rekel je, da vlada stoji na načelu, da se mora vsakdo zaslišati v materinem jeziku in da se morajo reševati vloge v dotičnem jeziku, v katerem se vložijo, ako je dotični jezik v deželi navadni jezik. Priznal je minister, da ni pravilno, če se morajo porotne obravnave vršiti s pomočjo tolmačev. Ministrov govor se je kaj lepo slišal, le želeli je, da bi poskrbel, da bi se nazorji, katere je on naglašal, tudi dejanski pri sodiščih izvajali.

V Srbiji so v velikih denarnih zadregah, niti uradnikov več plačati ne morejo. Iskali so denarja na posodo, pa ga nikjer dobiti ne morejo. Zaradi tega pa vlada hoče odstopiti.

Turčija in Rusija sta najboljši prijateljici. Turčija baje celo misli dovoliti Rusiji vožnjo skozi morske ožine pri Carigradu iz Sredozemskega v Črno morje za ruske vojne ladije. Ta vožnja je zabranjena Rusiji od krimske vojne sem, ko so bili Turki s pomočjo Francozov in Angležev zmagali Rusijo.

Italijani v Afriki. Mirovna pogajanja mej Italijani in Abesinci ne obetajo nobenega uspeha. Italijani so bili pač zadovoljni odreči se pokroviteljstvu nad Abesinijo, zaradi katerega se je začel boj in pa opustiti vsak poskus razširiti svojo naselbino v Afriki. Menelik je pa zahteval še odškodnine več milijonov, in da morajo Italijani podreti vse utrdbe, katere so zgradili. To se pa zdi Italijanom sramotno.

Dopisi.

Iz Škocijana na Dolenjskem, 13. marca. [Izv. dop.] Gotovo se Vam čudno zdi, gosp. urednik, da nikoli ne dobite od nas kacega poročila, akoravno imajo v naši župniji trije ali štirje Vaš cenjeni list naročen. Da, res jako malo številice, toda to ni čudno, ker se naš gosp. kaplan K. skoraj vsakih štirinajst dni zaletuje s prižnice v Vaš list. Tudi pretečeno nedeljo je imel gosp. kaplan zopet veliko govoriti o Rodoljubu. Svaril je ljudstvo

pred njim, češ, da bode vsakdo gotovo pogubljen, ki čita list Rodoljub; da so tisti, ki berejo ta list, sami liberalci; seveda bi lahko vse na prste seštel, kar jih je bilo v cerkvi, da bi vedeli, kaj je liberalce. No, pa pustimo gosp. kaplanu to veselje, le naj se zaletuje v liberalce. Sploh ima naš gosp. kaplan jako čudne nazore o Rodoljubu in ravno tako tudi o „Slov. Narodu“. Kajti sedaj enkrat se je izrazil gosp. kaplan v pričo nečega moža:

„Tukaj notri so duhovi“, dejal je Deimel proti Leonu, ko je nekega dne dobre volje prinesel steklenico piva za proslavitev nje godu (Karlice) na mizo. „Dokler ne bodeste spoznali, da je vaše preganjanje le od navalov razburjene krvi, sama preživa fantazija, vas bodo tukaj zaprtega držali.“

Četudi se je Leon vzgledno zadržal po prestani „vročinski bolezni“, vendar je preteklo čez pol leta, predno je bil popolnoma zdrav izpuščen. Ker „pravica in dolžnost“ si tačas tu (pri ravnateljstvu) nikakor nista bili v soglasju, kar se je že jasno pokazalo, v čemer je pa molčati boljše, ko razpravljati.

Med tem pisal je več pisem domu. Priredim le odlomek enega v tisk, ki ga je pisal svojemu zvestemu prijatelju Antonu G., da se ne bo očitalo, da hočem njih spretnost razpolagati. Evo ga:

Ljubi Tonče!

Ker mi je odvzeta osebna prostost, obrnem se pisмено do tebe, in te najprvo prijateljsko pozdravim. Ker vem, da ker sem tako nagloma preminil iz domovine, zapustil krojaštvo svoje itd, se je, kakor vselej ob takih dogodkih, tudi o meni govorica različno razlila med ljudi, kakor po hudi plohi povodenj, ki tu in tam celo jezove podere. Ne bodem se ti na široko in dolgo opravičeval, kratko: môči, ki me je zvodila v nasledek, sem bil pač preslab, ustaviti se: drugo pa Bogu v razsodbo prepustim. — Pa, hvala Bogu in Mariji, minila je omotečnost, ki se me je polotila, povrnilo se je ljubo zdravje. Delam že tri tedne kot krojač. Življenje imam redno. V razvedrilo pa je od todi lep razgled po rodovitem polju, obdanem s prijaznim hribovjem. Tudi sem že od predstojništva v

„V to hišo pa že ne grem, ker ima domači dijak naročen Slov. Narod, in jaz bodem že na to delal, da ne boče v celi fari nobenega „Rodoljuba“ in nobenega Slov. Naroda“. In res, žali bože, je že tako daleč prišlo, da ni več Slov. Naroda v celi fari. Celo gosp. nadučitelj ne sme biti več nanj naročen. No, pa le upajmo, da ga bomo zopet dobivali. Sploh je vse ravnanje gosp. kaplana nekako protinaravno. On hodi po gostilnah in prodajalnicah, ne da bi imel tam kaj iskati. On sedi notri in ljudi opazuje, ne da bi kaj pil. Vendar se pa včasih toliko spozabi, da čez deseto uro po noči kvarta, čeravno je že upil, da kvartopirci ne bodo videli nebeskega kraljestva. Boljše bi bilo za gosp. kaplana, da bi malo večjo pozornost obračal na šolsko mladino, ki se jako malo uči. Svetujemo tedaj gosp. kaplanu, naj se briga malo bolj za šolo in naj rajši sedi v spovednici in tam lepe nauke daje!!

S Sela pri Bledu, 20. marca. [Izv. dop.] Nisem mislil pisati o našem duhovniku gospodu Valentinu Jakeljnu, pa prisilil me je razpor med nami, katerega je on povzročil. Razpor v naši (ribniški) kuraciji se je začel po deželnozbornski volitvi, to pa zato, ker nismo vsi Selani v njegov rog trobili. Gospod Jakelj je namreč kar na prižnici agitiral z vso silo, to pa tem lažje, ker pri nas še nimamo svoje fare v Ribnem, ampak spadamo v Grad pod faro; v Ribnem pa za novo zbiramo. Zato je gospod Jakelj na prižnici grozil, če bo njegovih „farmanov“ samo 12 doma ostalo, ne bo nobenega prsta več za faro več ganil. Selani so se mu nekateri izneverili, zato je pa bila več nedelj zaporedoma od Selanov pridiga. Gospod Jakelj jih je kar na prižnici grdo ošteval, da zdaj že gospodarji s Sela že skoraj nič ne gredo v ribenško cerkev. Pa v Ribnem je tudi Selanom v gostilne nevarno hoditi. Če bi ga pijani Ribnjani dobili, bi se mu slabo godilo, ker jih je Jakelj nahujskal. Naš gospod Jakelj gotovo ni boljši od Janeza Pristova. Sveta mu ni nobena reč; nekoč je bil v cerkvi, kar zagleda svojega pristaša pri spovednici; da ne bi kaj zamudil, je šel kar v spovednico; brez „štole“ je začel spovedovati, ter je več oseb spovedal; pa to je bilo gotovo nepotrebno, ker vsi vemo, da Janez Arh ni tak grešnik, da bi ga bilo

potrebno brez „štole“ spovedovati, ker je „katoličan“. Pa strašansko se je čez nas liberalce spravil, oziroma čez „Rodoljub“. Ko se je pri nas več „Rodoljubov“ naročilo, je mož začel kar po hišah hoditi, ter ljudem rekel, naj te svinjske reči nikar ne berejo, ker je zoper duhovnike in vero; ko ga dobiš, ga k meni prinesi in nikar ga ne poglej, ti bom jaz te krajcarje povrnil. Na Selo je tudi prišel zaradi „Rodoljuba“, ko pri nas ni našel, ker niso tako storili, kot je želel, je rekel, Jože-tu Muleju, da je tisti očitni grešnik, kdor „Rodoljuba“ bere, zato ga tudi na smrtno uro ne bom prišel previditi, pa naj ga k sosedu pokopljejo, (sosedi ima tudi „Rodoljuba“). Ko so pastirski list brali, je bil šele hud boj proti „Rodoljubu“. Posebno je napadal gospodinje, da tako svinjarijo pri hiši trpe, ker poprej pri gospodarjih ni nič opravil. Pa tudi pri teh menda ni nič opravil, ker so ga že tudi site. Ljudje so se kar v cerkvi posmehovali in naročnike „Rodoljuba“ pogledovali, posebno „dobri katoličani“. Pridiga je bila skoro jedno uro dolga, ljudje so se skoro ves čas smejali; Jakelj ne moli navadno zastonj, to nedeljo je pa dva očenaša zastonj zmolil; namreč, jednega za opravljivce, jednega pa za tiste, ki brezverske časopise berejo, oziroma naročajo!

Iz Šmarjete na Dolenjskem, 25. marca. [Izv. dop.] Dragi nam „Rodoljub“! Dolgo že nismo čitali iz naše male šmarješke fare nobenega dopisa, zato rečem upam, ker Te tako poredkoma nadlegujemo, da nam boš dovolil malo prostora na svojem površju. Povem Ti, dragi „Rodoljub“ in Vam, cenjeni čitatelji, da tudi danes Vas nerad nadlegujem, še nerajše pa razkrivam in razglašam svojo borno faro, nje duhovnike in druge nepravilnosti. Ali vedno molčati in vse potrpeti, zopet ne kaže in utegne biti škodljivo, ker znalo bi se misliti, da pri nas nam je v vsem prav in v redu; pa temu ni tako, kajti tudi pri nas godijo se reči, ki so največjega obžalovanja vredne. Dosti bi imel pisati in grajati, ker pa vem, da listu vedno premalo prostora preostaja, zato rečem le ob kratkem navesti nekatere nepovoljnosti. Znano Vam je, kako se ta dragi nam „Rodoljub“ sovraži od vseh strani duhovščina, a morda ne kmalu kje tako, kot pri nas v tej ljubi Šmarjeti. Glavni namen mi je danes odgovoriti in povprašati našega gospoda kapelana, katerega — v resnici rečeno — smo ga dosedaj vsi radi imeli in ga dostojno spoštovali, čudeč se, da je vendar on jeden duhovnik, ki se ne briga le za obrekovanje časopisov in ne zlorablja lece za take reči, kakor njegov prednik in drugi gospodje njegove vrste. Pa motili smo se tudi nad njim! Res dolgo se je ogibal in se vzdrževal ali zadaja škofovski list pa mu je dal toliko poguma in ga tako razvnel, da je napel vse svoje duševne moči in zbral ves svoj glas, da je hujše rohnal, zabavljaj in grajal čez ničvredna, brezbožna lista „Rodoljuba“ in „Narod“. Grdil je ta lista, da kako obrekujeta in opravljata duhovščino sploh, kako čez našega prevzvišenega knezoškofa, sv. očeta itd., rekoč: da je „Slovenski Narod“ jedenkrat pisal grdo čez sv. očeta, ki je vendar vidni poglavar sv. cerkve in Kristusov namestnik, da pa ga je

darilo dobil molitvene bukvice: „Himmliches Palmgärtlein“, da lahko v prostih urah študiram iz nemškega na slovensko.

Iskreno pozdravim vse svoje prijatelje in prijateljice, in vse farane ter ostanem vedno Vaš odkritosrčni Leon. V Poljedvoru, velikega srpana 1894.

Za pouk in kratek čas je prebiral tudi letnike „Heimgarten“ od popularnega Rosekarja, kjer je marsikaka osoljena. Tam je našel: „Kako je Franc Bidarl v norišnico prišel“. Poslušajte:

Več reči je imel Bidarl na vesti, zavoljo katerih so ga dolžili, da ni pri „pravi pometi“, in sklenili, so ga v „hišo nespametnih“ zapreti. Rečejo, da je v Gradcu velik sejm, kjer se bo stara roba po čudni nizki ceni dobila, da spravijo Bidarla z odbranim tovarišem tja. (Konec prib.)

„Narod“ imenoval za izmeček ali izvzrček človeštva? Je li to res? tega se pač ne spominjam, da bi kdaj v „Narodu“ bral. S takim in enakim grdenjem spodbijal in obrekoval je ta lista, samo da bi ju pred ljudstvom bolj očrnil in zaklel. Vprašam pa Vas, gosp. kapelan, kaj pa Vas blaženi „Slovenec“, „Domoljub“ in „Dol. Novice“ nič ne opravljajo, nič ne obrekujete, nič ne lažejo? Kako to, da Vas in Vaših listov prelepi škofovski list, ki piše o osmi božji zapovedi o obreko vanju in opravljanju, res tako dobro in lepo nič ne zadene, ko pa po navadi še več obrekujete, a ne le obrekujete in opravljate, ampak večkrat naravnost lažete, le-ta list Vas ni nič brigal, ki ste vso to krivdo obrnili le na „Rodoljuba“ in „Slovenski Narod“. Izderite najprej bruno iz svojega očesa in potem še-le malo smet iz očesa svojega bližnjega. Jaz mislim, da je to Vas in Vaše liste ravno toliko ali pa še več zadelo kot te, katere ste grdili. Slutili smo to že naprej, da boste vse to le na ta dva, od Vas tolikanj sovražena lista obrnili. Vprašam pa Vas, ste li brali v predzadnjem „Rodoljubu“, kako se je godilo v Črnomlju, koliko laži in obrekovanj so Vaši listi prinesli iz peresa tamošnjega gosp. kapelana, kar se je pa šele sedaj vse zvedelo. Koliko pa se drugod zgodi takih in enakih rečij, ki Vam ali bolje rečeno sami sebi spodkopavate ugled in spoštovanje od ljudstva? Pa kaj hočem drugod iskati dokazov, saj jih imamo celo v naši domači farici zadosti. Kdo je začel prvi pisati in opravljati po časopisih iz naše fare, kdo drugi kot Vaš prednik, kateri je, hvala Bogu, že pobral se iz naše fare, sicer bi bilo že še več preprirov prišlo naprej. Ne bomo kmalu pozabili, kako grdo je lani v „Slovencu“ hotel razupiti našega, nam vsem tako priljubljenega blagega gosp. tukajšnjega grajščaka, ki je v resnici prav uzor dobrega in pobožnega kristijana, a v „Slovencu“ se ga je hotelo razglasiti po peresu omenjenega kapelana, kot bi bil najslabši človek, kako je pisal o njegovih opravnih in proti drevesnici kmetijske podružnice mokronoške, zakaj je tukaj v Šmarjeti, kakor bi njemu kaj na potu bila; a mi, Šmarčanje, smo pa sploh zadovoljni, da je tukaj, ker je nam v pouk in spodbudo. Rekel je, da je v slabih rokah; v resnici pa se sme trditi, da je tako lepa, s tako lepimi drevesci, da

se morda nobena druga podružnica z jednako drevesnico meriti ne more. Kako grdo in lažljivo pa je šele preje pisal v „Cerkvenem glasniku“ zoper našega v obče spoštovanega in priljubljenega gosp. nadučitelja. Vsak, kdor je že slišal orgljanje imenovanega gosp. nadučitelja, ga je pohvalil in znan je po širokih boljših krogih, kateri se v orgljanju razume, kot eden najspretnjših in boljših organistov. Za ta svoj trud pa je moral žeti grdo obrekovanje in lažljivo pisanje od gosp. kaplana, ki ga je menda iz golega maščevanja javno po časopisih hotel razupiti. In koliko družih tacihi zdražb je ta gospod kaplan naredil v svoji fari, ne da bi se mu zato kaj po časopisih vračalo; pretrpeli so vse potrpežljivo. A ravno o njem imeli bi dosti pisati, kaj nelepega so ljudje vedli govoriti o njem. Nismo ga hoteli raznašati in se s tem javno nad njim maščevati. Ravno tako nismo hoteli nič pisati o volitvah letošnjih volilnih mož, kakor se je od drugod sploh pisalo, četudi se je pri nas godilo tako, da bi marsikaj bilo zabilježiti, posebno bi imeli kaj povedati o našem gospodu župniku, kako slabo značajnega moža se je izkazal pri teh volitvah, samo da je našega res revnega župana pregovoril s lepimi priliznjenimi besedami na svojo stran, dobro vedoč, da če si njega pridobi, je potem zmaga njegova, a preje ga je vedno sovražil. O tem bi imeli še več pisati, a dopis se je že tako preveč razširil. Koliko bi imeli še potožiti o gosp. župniku, kako samooblastno in trdo nas hoče vse gospodariti; najbolj pa so mu reveži cerkveni ključarji; kateri mu na prvi hip vse ne ustreže, pa hajd brez pardona, ta trenotek je odstavljen. Da pa bi se gosp. župnik, ki je največji prijatelj našega gosp. poštarja, kaj potegnil na merodajnem mestu za poštni pečat, ki je pri nas v Šmarjeti še vedno samo nemški, St. Margarethen in Krain, mu pa ne pride na misel, kar bi on najlaglje dosegel. Še več imeli bi tukaj jako žalostnega napisati iz našega kraja, ali dosedaj smo vsem prizanašali; če pa se bo posihmal še kaj ruvalo proti našim listom itd., razkriti znamo še tudi več slabosti od one strani, ki vé toliko kričati zoper izvrstna lista „Slovenski Narod“ in „Rodoljub“. Torej za danes končujem, če pa ne bo konca zabavljanju, se pa še kaj oglasimo.

Slovenske in slovanske vesti.

(Pozor poštarjem!) Piše se nam: Da naši duhovniki niso zadovoljni s tem, da mi kmetje „Rodoljuba“ naročamo, to je znano; ali da so tako drzni, da prijaznim poštarjem ukazujejo, da ne smejo naročila na „Rodoljuba“ vzprejemati in da so nekateri poštarji tako nerodni, da ubogajo tako neumno svetovalce, ali, da lista ne izročavajo, tega si ne bode lahko kdo mislil. Pa je tako. Nekateri teh naročnikov hodijo zaradi tega k drugim poštam naročat „Rodoljuba“. Ali list vendar vedno ne dobaja. Jednemu naročniku v Šmarjeti, okraj Mokronog, ki je 2. prosinca 1896 v Škocijanu list naročil, je prišel dosedaj le dvakrat. Ker list redno onim do-

haja, o katerih naši duhovniki vedó, da si vedó pravico poiskati in od pošt, kjer duhovniki nimajo vpliva, je jasno, da se listi na pošti ne zgubijo po pomoti. Mi vemo, s kakimi sovražniki imamo opraviti, ali predno udarimo po kakem takim poštarju, ki ima s svojim župnikom, ali kapelanom kako ljubimsko zvezo, svarimo vse te poštarje in jim povemo, da vemo, kdo je nad njimi gospodar in da bomo, če se še jedenkrat kak tak slučaj dogodi, neusmiljeno ga izročili vrhovništvu pošte, ali še kam drugam. Več naročnikov „Rodoljuba“.

(Volitve v občinski svet ljubljanski) vršile se bodo, kakor je občinski svet v sobotni seji določil, pri-

hodnji mesec, in sicer za tretji volilni razred dne 20. aprila, za drugi volilni razred dne 22. aprila in za prvi volilni razred dne 24. aprila. Kakor čujemo, misli klerikalna stranka letos poskusiti svojo srečo v vseh treh razredih. Mislimo pa, da se ljubljanski volilci ne bodo dali zapeljati klerikalnim obljubam. Tudi se klerikalna gospoda, ki sta lani prišla v deželni šolski svet, ne odlikujeta s svojo sposobnostjo in marljivostjo.

(**Klunova sleparija.**) Da je gospod kanonik Klun dober za vsako intrigo, je že davno znano, le za koristno delovanje v parlamentu on ni. Te dni se je zopet pokazal vodja kranjske katoliške stranke v svoji pravi luči. Gospod Klun je v glavni razpravi o volilni reformi v odseku se bil potegnil za volilno pravico hlapcev. Naglašal je, da bi pač po Taaffejevem načrtu ne bilo umestno, ko bi volili gospodarji in hlapci v isti kuriji; ta pomislek pa odpade sedaj, ko se osnuje posebna kurija. Tedaj je namreč Klun si mislil, da se odsek za volilno pravico hlapcev ne izreče. Hotel se je torej po ceni pokazati velikega prijatelja nižjih stanov. Ko je pa odsek sklenil, da se hlapcem dá volilna pravica, nista se temu upirala le štajerski kmet Hagenhofer in grof Falkenhyn, ampak se je tema dvema pridružil tudi gospod kanonik Klun in podpisal predlog manjšine proti volilni pravici hlapcev. Seveda je tudi mogoče, da je gospod kanonik Klun imel dober namen, a so nanj potisnili šenklaški kapelanje, kateri sicer hlinijo svojo prijaznost do nižjih stanov, v resnici so pa njih največji nasprotniki. Hlapci naj si pa dobro zapomnijo, kakšni prijatelji, da so pristaši katoliške stranke in naj jim pokažejo vrata, ko se bodo prišli jim ponujati za kandidate. Sicer pa lahko rečemo, da ravno tako malo dobro katoliška stranka misli za kmeta, kajti gospode vodijo le nje sebične in pa stanovske koristi.

(**„Glasbena Matica“ v Ljubljani**) priredila je, kakor smo že zadnjič poročali, dne 23. in 25. marca dva koncerta na Dunaju v zahvalo, da je po potresu poškodovanemu prišla tako hitra podpora. Ta dva koncerta sta pa sijajnejše uspela, kakor se je mislilo. Vsi dunajski listi, izvzemši par nemško-narodnih — občudovali so ta vrli zbor „Glasbene Matice“ in njega vodjo gospoda M. Hubada, kateri je bil neštivilnokrat poklican na oder. Oba koncerta bila sta popolnoma razprodana. Posebno se Dunajčanom ugajale naše lepe narodne pesmi. Posebno občudovanje provzročile so pevke „Glasbene Matice“, ktere so nastopile v pristnih narodnih nošah. Ljudij se je kar trlo, ko so bili zagledali te krasotice. — Tega izleta udeležilo se je kakih 400 ljudij, kateri so se vrnili v četrtek, dne 26. marca ob 1/2 11. uri po noči v Ljubljano. Na kolodvoru čakal jih je župan z nekaterimi občinskimi odborniki na čelu in jih je prisrčno pozdravil v imenu mesta, da so tako častno izpolnili svojo nalogo in storili čast sebi in domovini svoji. Slehnemu izletniku ostane gotovo ta izlet „Glasbene Matice“ v najboljšem spominu. Slovenci pa smo lahko ponosni na ta naš prvi pevski zbor.

(**Naši klerikalci**) so postali nakrat dobri narodnjaki, to pa jedino zaradi tega, da lažje narodno stranko

napadajo zaradi volitve dr. Schafferja v deželni šolski svet. Toda kdo bode jim verjel, ko so dosedaj skrbno skrivali svoje narodno prepričanje. Po svojih listih so opetovalno naglašali, da je prevelika ljubezen do narodnosti poganstvo. Na katoliškem shodu je njih vodja trdil, da je bil Kristus obsojen zaradi krive narodne ideje. Sploh so pa na tem shodu, ki je imel sestaviti program za vse njih bodoče delovanje, narodnost kar zatajili. Dasi so štajerski Slovenci zahtevali pred shodom, kakor vemo iz zanesljivega vira, da se shod izreče za slovensko vseučilišče v Ljubljani, vendar tega ni storil, ker to nekim gospodom ni bilo po volji. Pač pa je bil priporočil, da bi Slovenci nabirali za osnovo nemškega vseučilišča v Solnogradu. Ubogi slovenski narod naj bi torej podpiral bogatijo nemškega, lačen naj bi torej sitega pital. Ravno tako na katoliškem shodu niso upali izreči zahteve, da se naj v državne srednje šole vpelje na Slovenskem slovenski učni jezik. Pa kako bi bili to tudi mogli storiti, ko vendar gospod prošt Klofutar na željo knezoškofa samega v deželnem šolskem svetu zagovarja nemškutarjenje v naših srednjih šolah. Kakšno je narodno prepričanje naših klerikalcev, je najbolje pokazalo s svojimi napadi na družbo sv. Cirila in Metoda, oziroma na njeno vodstvo na katoliškem shodu in po časopisih. Naši klerikalci podpirajo tudi ponemčevanje v šolah ljubljanskih in loških uršulink. Klerikalna zastopnika, deželni glavar Detela in dr. Papež, v prejšnjem deželnem odboru dovoljevala sta kaj rada vsako svoto za razširjanje nemških šol v Ljubljani in prvi je tudi pozdravljaval otvorjenje nemških šol na Kranjskem, dočim se za otvorjenje slovenskih šol še ni nikdar zmenil. Naši klerikalni listi so zagovarjali vedno nasprotnika slovenskega naroda, škofa Flappa in Kahna, poštnega komisarja Corá itd. Še ni tako dolgo, ko sta naše klerikalce na vso moč hvalili „Tagespost“ in pa židovska „Neue Freie Presse“, pričakujoč, da uničijo Slovence. Posebno so klerikalci vedno preganjali narodne učitelje. Ljudje, ki imajo v narodnem oziru toliko na vesti, pa hočejo še torej drugim očitati idejo narodne koristi. To izdajo pač spominja na tatú, ki upije: Primate ga, primate ga! da pozornost odvrne od sebe.

(**Volitev v kranjski deželni šolski svet.**) „Slovenec“, da bi čitatelje presleparil, piše, da bi bila lahko dr. Tavčar in Murnik sama sebe volila, pa bi ne bil prišel dr. Schaffer v deželni šolski svet. To je pa le slepilo. Ko bi ne bila se z dr. Schafferjem dogovorila o volitvi, bi bil dr. Schaffer volil Detelo in ta bi bil imel večino, ker deželni glavar bi bil zase izrekel in imeli bi bili klerikalnega nemškutarja v deželnem šolskem svetu, ki bi bil proštu Klofutarju pomagal preganjati narodne učitelje. — Z volitvijo v deželni šolski svet kranjski je glasilo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, mariborski „Popotnik“, povsem zadovoljno in pravi, da odslej ne bode treba „kljuk pritiskati“ in stricem pisariti, kadar bo kdo prosil službe.

(**Klerikalni navihanci.**) Na vseh ljudskih shodih, po katerih so se doslej sešli klerikalni in socialistični

delavci, se je pokazalo, da imajo klerikalci sicer večino delavcev na svoji strani, da pa se ta večina drobi, ko se opaža pri razpravah, da so socialisti inteligentnejši od klerikalnih kolovodij. Pri vseh shodih so doslej vsaj moralno zmagali socialisti in da se to v bodoče prepereči, so izumili klerikalci novo sredstvo, katero so v nedeljo prvič porabili. Prišli so na shod v kazinski salon, volili svojega pristaša predsednikom in ta je shod takoj — zaključil. Tako so se klerikalci ognili zanje preveliki nevarnosti — debati.

(**Knežji dvorec.**) Deželno sodišče je privolilo, da se proda k Auerspergovemu fidejkomisu spadajoči Knežji dvorec. Kakor znano se ne izplača poprava tega, po potresu hudo poškodovanega poslopja, vsled česar je lastnik sklenil poslopje podreti, svet pa parcelirati in prodati.

(**Črnomaljski kaplan Pristov.**) Ta tip katoliškega poštenjaka, je dobil trimesečen dopust, zaradi bolezni, katero si je nakopal pri znani kazenski obravnavi v Novem mestu. V Črnomelj ga ne bo več; na njegovo mesto je prišel že drug kaplan.

(**Deželni šolski svet štajerski.**) „Domovina“ piše: „Odkar je priromal k nam na Štajersko velikomemškega duba poln deželni šolski nadzornik Linhard, poganja deželni šolski svet kaj čudne cvetke. Mej drugim se je lotil uravnavanja nemškega poduka na slovenskih šolah, to se pravi, on kar samovoljno ukazuje, da se mora kar po več predmetov učiti v tujem, otrokom neumljivem jeziku. Ker se pa po državnih osnovnih postavah nihče ne more in ne sme siliti, učiti se tujega jezika, zato so tudi le-ti ukazi deželnega šolskega sveta popolnoma nezakoniti, in potrebno je, da se takoj naredo proti temu brezobzirnemu postopanju deželnega šolskega sveta na visoko naučno ministerstvo pritožbe, in če bi se tam nič ne opravilo, pa na najvišje sodišče. Mi si bomo nemški poduk že sami uravnali po naših potrebah in prav nič pri tem ne potrebujemo deželnega šolskega sveta, kojemu je prvi in glavni namen ponemčevanje in drugega nič. Marenberčani se hočejo pritožiti zato, ker bi se naj zanaprej slovenski otroci tudi betvice slovensčine učili, koliko bolj potrebno je torej, da se pritožijo občinski zastopi v Gornjemgradu, pri Novi Štifti in drugod, katerim nasproti se po samovoljnem in brezobzirnem usiljevanju nemškega poduka v dotične šole, kar naravnost kršijo zakoni, ki to prepovedujejo. Storimo torej takoj potrebne korake, da se tako to samovoljno uravnavanje nemškega poduka na slovenskih šolah še pravočasno ustavi! Novoštifčanom pa moramo povedati, da večje bedarije bi ne bili mogli ukreniti, kakor da so v Gradcu vprašali glede poduka nemščine. Naj si vsak uredi pouk tako, kakor ga potrebuje, ne pa kakor ga želi Linhard. Sad njih nepremišljenosti zna jim še bitko škoditi.“

(**Kandidatje za tržaško vladikovino.**) Iz Istre se nam piše: Marsikateri gospod goji v svojem srcu „ponižno“ željo, zavzeti starodavno mesto sv. Justa. Janez Flapp se je nekako umaknil, sedaj igra glavno ulogo goriški prošt A. Jordan. Boljši bi bil on vedno za

Trst, nego svoje dni Flapp za poreško škofijo, dasi ni doktor svetega pisma, ker vemo, da i doktorji svetega pisma niso sama učenost. Vendar i Jordon ni za tržaško vladikovino, kakor niso bili ne Missia za ljubljansko, ne Flapp za poreško, ne Kahn za krško. A zakaj? Vladika treba, da pozna svojo škofijo, razmere v njej i jezik naroda, a tega o Jordanu vsaj deloma ne moremo dokazati. Drugi kandidatje so še: Sterk, krški biskup, osrednjega semenišča vodja — dr. Gabrijelčič in pa — ne ustrašite se — dr. Mahnič! Jedino pravi i sposoben za to prevažno mesto bi bil biskup Sterk. Jedini on izmej vseh kandidatov pozna dobro vso tržaško-kopersko škofijo, nje potrebe i jezik v njej bivajočih narodov. Toda Rinaldinju i progresovcem bi gotovo ne bil drag, kakor ni bil ni Glavina, kajti dandanes se ne gleda toliko na sposobnost škofov, kakor na politično njih poslužnost — vladi. Mnogi želi na skrivnem škofovsko palico, a ne pomisli, kakove dolžnosti se nakladajo na škofovska pleča, varovati siromašni narod njegovih sovražnikov — a narod v Istri je siromašen in obkoljen i stiskan od neprijateljev. O sposobnostih dr. Gabrijelčiča ne govorim, samo to bi povedal, kar sem že večkrat slišal, da je on svoj poklic zgrešil; da je on nastopil kaj drugega, on bi bil danes visoka oseba kje na Dunaju i kak red bi se bliskal danes na njegovih prsih. Ta nam že škofoval ne bode! Sedaj pride najjajči kandidat dr. Mahnič. Kdo bi pa temu rad pomagal do škofovske časti i zakaj? Nobeden drugi nego vaš „Missia!“ Kdo je vzrok prežalostnim kranjskim razmeram, ako ne Missia? Kdo je oskubil naše slavne pesnike (tudi duhovnike!) i pisatelje, ako ne Mahnič v svojem „Rimskem Katoliku?“ Ako se Missiji posreči spraviti Mahnića na stolico sv. Justa — potem uboga Istra, ubogi slovenski narod, a ubogi i slovanski svečeniki! Potolazimo se naprej, da nam tudi Mahnič ne bode — škofoval!

(**Osobna vest.**) Naš rojak gospod Fran Gorečan podal se je v Montpellier na Francoskem, da na tamošnjem svetovnoznanem zavodu „pépinieres américaines“ dovrši svoje študije o vinoreji. Tekom poletja prepotoval bode tudi najvažnejše vinograde na Francoskem. Štajerska hranilnica dovolila mu je v ta namen 500 frankov podpore.

(**Majka u rada za Boga i Hrvatsku.**) (Mati pri delu za Boga in Hrvatsko) ili dar hrvatskim ženama poklanja Ivan Nep. Jemeršić, župnik grubišnopoljski. Cena 60 kr. Pod tem naslovom izšlo je že tretje izdanje te znamenite knjige v kratki dōbi poldruega leta. Tretji natis je že predelan v zmyslu dobrohotne kritike od veljavnih strani. — V tretji izdaji so na prvem mestu častitke mnogih škofov, namreč: Strossmayerja, dr. Aloj. Mat. Zorna v Gorici, dr. Jak. Missije v Ljubljani, o Šimuna Milinovića nadbiskupa glagoljaša v Baru (Črnagora), Marijana Markovića v Banjaluki, Ivana Flappa v Poreču, Julija Drohobezckega v Križevcih, Pavla Guglerja iz Zagreba in Marcelića iz Dubrovnika. Najbrže ni še bilo na slovenskem jugu knjige, ki bi dobila toliko in takih priznanj, kakor ta. In zares: ako se bodo matere ravnale po njenih bisernih naukih, bodo vzgajale svoje otroke

tako, da bo dobro poskrbljeno za njih dušni blagor v večnosti, na tem svetu pa bodo tudi vredni delavci za blaginjo ljubljene domovine. V slovenskih časopisih se je izprožila misel, naj bi se presadila ta krasna knjiga na slovenska tla. V istem času je imela „Goriška tiskarna“ A. Gabrščeka v Gorici pripravljen že dober slovenski prevod; ali ker je bila med tem naznanjena tretja predelana izdaja izvirnika, je tiskarna še počakala s tiskom, a prelagatelj je popravil prevod po tretji izdaji, ki je izšla pred nekaj tedni iz Scholzeve tiskarne zagrebške. Opozarjamo, da to je jedini slovenski prevod, kateri je dovolil pisatelj velečastiti g. župnik Jemeršič. Prevod ima naslov: „Ma-

terino delo za Boga in domovino. Hrvaški spisal Ivan Nep. Jemeršič. S pisateljevim dovoljenjem poslovenil po 3. izdaji Simon Pomolov“. Slovenski prevod izide tekom poletja v lično tiskani knjigi, obsegajoči 12 do 13 tiskovnih pol. Cena v razprodaji bo 60 kr., po pošti 70 kr., kolikor stane izvirnik. Za tiste rodoljube pa, ki se naprej naroče in pošljejo denar do konca maja t. l., znaša cena le 50 kr. s poštnino vred. Knjiga se bo tiskala najmanj v 1000 iztisih. Izdajatelj želi, da bi se oglasilo mnogo naročnikov, ki pošljejo 50 kr. do konca maja; tako bo vedel po priliki, koliko iztisov mu je narediti, da ne bode na škodi.

Razne vesti.

(Nesreči.) Štirinajst let stari posestnikov sin Karol Lampič iz Ilovce vozil je dne 17. minolega meseca popoldne proti Ljubljani. Ko je voz bil že blizu železniškega tiru poleg tako zvanega „rudečega križa“, zagleda fant, da se bliža dolenski vlak in požene konja, da bi še pred vlakom prepeljal čez tir. A bilo je prepozno — železniški stroj povozil je in popolnoma zmečkal konja ter ga par sto korakov vlekel za seboj, voz pa je raztrgal. Lampiča in Koreniča, ki se je peljal z njim, vrigel je stroj z voza, vendar tako srečno, da nista prišla pod vlak, pač pa sta oba precej težko poškodovana. Zagraje pri tem prevozu ni. — V Brunnettownu na Angleškem so se v ondotnem premogokopu nneli plini. Nastala je strašna eksplozija. Pet premogarjev je bilo ubitih, nad 60 pa nevarno ranjenih.

(Mlad srečolovec.) Vili Eckmann, gimnazijalec VI. razreda v Vratislavi na Pruskem, je prišel do spoznanja, da je grščina predmet, kateri nima za življenje prav nikake veljave in da postane človek lahko jako koristen in častivreden državljan, ne da bi znal grške knjige čitati v izvirniku. Iz tega spoznanja se je zaplodila v njegovem srcu nepremagljiva mržnja zoper grščino in grške knjige sploh in zlasti še zoper profesorja grščine na vratislavski gimnaziji. Ker je ta Vilija Eckmanna sovraštvo zoper grško literaturo kaznoval z dvojkami in celo trojkami, je mladi Vili sklenil narediti konec temu neprijaznemu razmerju. Pometal je vse šolske knjige v ogenj, vzel iz očetove blagajnice nekaj drobiža in jo krenil čez Prago proti Trstu. Tako je prišel v Ljubljano. Ogladal si je naše mesto prav natančno in se hotel dalje odpeljati proti jugu z namenom, postati mornar, a mestni redar mu je skazil ves račun. Prijel je Vilija Eckmanna na kolodvoru in mestno policijsko vodstvo je to brzozjavno sporočilo Vilijevemu očetu v Vratislavu.

(Potres.) V noči od 16. na 17. t. m. se je čutil v Voloski v Istri precej močan potres, spremljan od podzemskega bobnenja; potres se je tudi čutil v sosedni Reki, kjer pa je bil jako rahel. Škode ni bilo nikjer nič.

(Strašna smrt.) „Edinost“ piše: V petek zjutraj našli so nedaleč od Sela Sv. Josip pri Ricmanjih v prepadu „Konkovač“, na dnu katerega teče potočič, mrtvega moškega. O tem so obvestili policijsko nadzorstvo v Šklednju, ki je stvar prijavilo komisarijatu pri Sv. Jakobu v Trstu. Od tam došla je na lice mesta komisija, kateri se je pridružil zdravnik z zdravniške postaje. Zdravnik je konstatoval, da je imel mrlič razbito črepinjo in več neznatnih ran na licu, rokah in drugih krajih trupla. Soditi je, da je bil ponesrečeni na šagri pri sv. Jožefu,

od koder se je vračal zvečer prilično vinjen domov. Na potu se je brzkone približal prepadu in, ker se je gotovo opotekal, zvalil se je v prepad. Trkljal se je kakih 15 metrov globoko, si pri tem razbil črepinjo in obležal v potoku, kjer se je zadušil. V ponesrečenem spoznali so 37letnega oženjenega zidarja Ivana Miklavca. Truplo so prenesli po izvršenih postavnih formalnostih v mrtvašnico. Ponesrečeni je ostavil vdovo in otroke.

(Nemški in laški delavci.) V Florenci je v ondotnih tovarnah mnogo nemških delavcev, kateri pa se s svojimi laškimi tovariši nič prav ne razumejo. Te dni je neki laški delavec umoril nemškega mojstra, kateri ga je na razne načine preganjal in ga hotel spraviti ob kruh. Ko so hoteli orožniki morilca aretovati, potegnili so se za tega laški delavci in nastala je krvava rabuka. Laški delavci so silno razdraženi in brzozjavlja se, da so začeli zoper nemške delavce pravo vojno. Kjer se prikaže kak nemški delavec, ga napadejo z noži, krvavi boji so na dnevnem redu.

(Najeti bolniki.) Predsednik francoski republiki je prišel v Arles in ker se je vedelo, da obiskuje na svojih potovanjih navadno tudi bolnice, so bili mestni očetje v velikih skrbih. V bolnici namreč ni bilo nobenega bolnika. A modri mestni očetje so si hitro pomagali. Najeli so nekaj postopačev in ti so morali leči v postelje. Predsednik jih je obiskal, pohvalil lepi red, tolažil bolnike, podelil zdravniku red častne legije in odšel. Koj za njim so pa „bolniki“ zapustili bolnico ter krenili v krčmo, da zapijejo „zaslužek“.

(Velik požar.) V Lilleu na Francoskem je zgorela v noči mej 29. in 30. m. m. zaradi svoje krasote slavna Izveličarjeva cerkev, veter pa je zanesel ogenj tudi v sosedno bolnico, ki je bila hipoma v plamenu. Vojaki so deložirali 200 bolnikov, od katerih jih je pri prenašanju umrlo 16. Vojaki so pri tej priliki v bolnici vzeli iz lekarne nekaj steklenic, misleč, da je v njih žganje, a bil je strup. 25 vojakov je bilo otrovanih; 7 vojakov je že umrlo, drugi so v največji nevarnosti.

(Čuden otrok.) V šlesvig-holšteinskih mestih kažejo čudno dete. Deklica Ivana Schmidt je bila rojena dne 2 marca 1889. Pri rojstvu je bila popolnoma navadne velikosti in tehtala 7 funtov. Čez pol leta je začela čudno rasti in po 2 letih je tehtala že 90 funtov. Zdaj, ko je 7 let stara, tehta 169 funtov, okoli prsij pa je 110 centimetrov široka. Tudi je nenavadno močna, tako, da očeta lahko vzdiguje.

Poučne stvari.

Káko pasmo prašičev kaže rediti?

Prešičja reja je za vsako kmetško gospodarstvo velikega pomena, po nekaterih krajih le zaradi pridobitve mesa, posebno pa maščobe za domačo potrebo, po drugih krajih pa tudi zaradi prodaje plemenih in pitanih prašičev. Posebno velike važnosti je prašičja reja za kraje druge vrste, torej osobito za Dolenjsko.

Vprašanje, kake pasme prašičev naj se redi, ni nepomenljivo, marveč važno in poglavito. No, od prašičev dobre pasme se zahteva: 1.) da so bolj ko mogoče plodni in rodoviti; 2.) da niso gledé podnebnih razmer preveč občutljivi. Po domače bi se reklo, da niso premehkužni; 3.) da niso glede krme izbirčni, ampak da žrejo vse od kraja in da se pri tem dobro počutijo; da pri navadni krmi hitro rasto ter da v krajšem času po mogoče svojo sploh dosegljivo velikost dosežejo; 5.) da se hitro opitajo; 6.) da se pri opitanih živalih pravo razmerje med doseženo težo mesa, masti, posebno špeha in pa kostmi. In konečno zahteva se še od prašičev dobro pasmo; 7.) meso, kakor tudi mast prave kakovosti. Meso, tako se sodi, naj ne bode ne prepusto, trdo, debelega lakna, pa tudi ne premehko, preveč z mastjo pretkano. Mast sama, osobito kar se špeha tiče, naj ne bode premehka, ampak čvrsto trda.

O naši navadni domači pasmi prašičev trdi se že od nekaj kaj rado in splošno, da ne vstreza vsem navedenim točkam, in da ni torej povsem takih lastnostij, kakeršnih bi pač morala biti. Očita se jej posebno prepočasno raščo. Dalje, da se prepočasi opita in da je pri opitani živali, v primeri k doseženi teži masti — špeha — preveč mesa, posebno pa kosti. Očita se dalje domači pasmi, da je njeno meso predebelega in toraj pretrdega lakna, špeh pa je premalo raztopljiv, da daje preveč ocvirkov.

V namen zboljšanja domače prešičjereje, svetovalo se je že v šestdesetih letih naše dobe, upeljavo prašičev angleške pasme. O angleški pasmi trdilo se je v obče, da ima ona vse dobre lastnosti, katere se zamore od od dobre pasme sploh zahtevati, v obilni meri. In začelo se je res prešiče angleške pasme, tako zvane sufolke upeljavati. Prve je dobil na Štajersko baron Washington, na svoje posestvo blizu Gradca. Od tam so prišli skoro gotovo prvi sufolki na Kranjsko. Na Notranjsko vsaj, jih je zanesel neki v Ljubljani dobro poznan jako glasen gospod doktor prava, ko je v Gradcu doktorski izpit napravil, kar osebno. Nič ga ni bilo sram se z angleškimi cvileži v košari, od Postojine naprej, skupaj v poštnem vozu se voziti.

V prilično kratkem času bilo je po Kranjskem sufolkov dovolj. In kako so bili gospodarji, kako so bile prav za prav gospodinje ž njimi zadovoljne? Po pravici rečeno, kar nič. Te živalice so pač dosti premajhne, premalo plodne, preobčutljive posebno proti zimskemu mrazu. Opitajo se res hitro in kaj dobro, pa kaj izda to, ko pa tako majhni ostanejo, da skoro nič ne odvagajo. Masti imajo res v primeri k velikosti obilo, ali mast, špeh je premehak. Meso je pa z mastjo pretkano v preobilni meri, tako, da je dosti premastno. Take tožbe slišalo se je lahko povsod, kjer so si sufolke omislili, to osobito od gospodinj. Tudi s križanci, to je prašiči pomešane domače in tuje angleške, to je sufolske krvi, niso bili ljudje zadovoljni. Tudi ti so bili še vse premalo plodni in proti zimskemu mrazu dosti preobčutljivi in — opustilo se je zopet toliko hvaljene angleške sufolke.

Pa kmalu se je začelo hvaliti drugi angleški pasmi peti, tako zvani jorkširski.

Pri tej pasmi hvalilo se je posebno to, da dosežejo njej prištevane živali dosti večji život in toraj veliko večjo težo, mimo onih sufolske pasme. Poudarjalo se je o jorkširskih skratka, da so tudi v vseh ostalih točkah, po katerih se navadno kakovost kake prašičje pasme presoja, neprimerno boljši mimo sufolkov. In jorkširska pasma pričela se je po kranjski deželi, pričela se je pa tudi po sosednih slovenskih deželah širiti.

Danes, ko jih nahajamo že po celi deželi, osobito na večjih gospodarstvih, sodi se pa tudi o njih že ne Bog vé kako ugodno. Res, da so prašiči te pasme večji od sufolske — že da tako zvana velika pasma jorkšircev se po velikosti od sufolkov lako loči — toda vse druge nepovoljne lastnosti poslednjih, razodevajo se pa bolj ali manj tudi pri jorkširski. Plodijo se slabo, mladiči so kaj občutljivi proti mrazu in prav radi poginejo. Najpoglavitejša neugodna lastnost čistokrvnih jorkšircev je pa gotovo ta, da so, kar se opitanosti tiče, jako sleparski. Opitani jorkširec je že vendar tak, da ga je kar veselje videti. Okrogel je kakor oblica, rivca in nožic ni skoro ločiti od života. Tu bode masti, tu bode špeha! Tako vzklikne vsak, kdor takega debeluha živega ogleduje. Ko se ga pa zakolje, oj kaka prevara, kako začudenje. Meso je res dosti, masti, špeha pa nepričakovano malo. Prašič, o katerem bi se opravičeno sodilo, da more na vampu že tri do štiri prste debeli špeh imeti, ne pokaže zaklan takšnega niti na hrbtu. Meso tudi ni povsem pravo, ker je z mastjo preveč namešano, premastno.

Take skušnje imamo o tej čistokrvni pasmi na Dolenjskem, o takih skušnjah sliši se s Hrvatskega in gotovo niso tudi po drugod drugačne. O vse drugače se pa pohvalijo tisti gospodarji, oziroma tiste gospodinje, katere so redile križane prašiče, to je pomešane domače in jorkširske krvi. Taki gospodarji se pa glede uspeha reje ne morejo prehvaliti. Masti, špeha so priredili kaj lepega, to je debelega in mesa pa tudi ne premalo in pravega ne preveč z mastjo pretkanega.

Skušnja torej uči do dobrega, da prašiči čistega angleškega pasma, bodi si sufolskega ali pa jorkširskega, za naše razmere niso priporočljivi. Jako priporočljivi so pa prašiči mešane krvi, toraj križanci domače in jorkširske pasme. Kdor hoče toraj težke in pri tem tudi mastne prašiče klati, vodi naj svoje domače navadne svinje k jorkširskemu mrjascu, angleške jorkširske svinje pa k domačemu.

V najnovejšem času priporočati se je začelo že tretjo angleško pasmo, tako zvano berksirsko. Dal Bog, da bi zamogel o tej, čez toliko let skušnje, kdo boljša poročila oglositi, nego ga danes o sufolskem in jorkširskem jaz objavljam.

Tržne cene v Ljubljani

1. aprila t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	8	20	Špeh povojen, kgr.	—	68
Rež,	7	80	Surovo maslo, "	—	90
Ječmen,	6	—	Jajce, jedno	—	2
Oves,	6	90	Mleko, liter	—	10
Ajda,	6	50	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	8	—	Telečje " "	—	66
Koruza,	5	60	Svinjsko " "	—	75
Krompir,	2	90	Koštrunovo " "	—	42
Leča,	11	—	Pišanec	—	55
Grab,	10	—	Golob " "	—	20
Fižol,	12	—	Seno, 100 kilo	2	32
Maslo, kgr.	—	95	Slama, " "	—	244
Mast,	—	75	Drva trda, 4 metr.	—	640
Špeh svež	—	64	" mehka, 4 " "	—	480

Prihodnja številka „**RODOLJUBA**“ izide dne 18. aprila 1896.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „**9132**“, **Gradec, poste restante.** (5-4)

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča **po pošti.**

TRADEMARK.

SCHUTZMARKE

Najbolše kakovosti, blagodejen, oživiljajoč, kreptilen in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijacejski liker

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 skatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v krizu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (1-7)

Loterijske srečke.

Dunaj, dne 21. marca: 9, 59, 51, 8, 46.
Trst, dne 28. marca: 47, 87, 15, 42, 86.

po najljubih ocah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in se poskuša.

IG. HELLER, DUNAJ

67, Praterstrasse Nr. 68

Bogato ilustrirani 192 strani obsejal cestni v avstrijskem in nemškem jeziku za shranjevanje takoj nastoj. Prograjatelj in tisk.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2-7)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Na prodaj je lepo in veliko kmetsko posestvo

z zidano hišo in gospodarskimi poslopji, z opeko krito in vse v dobrem stanu, v **Brezovci**, v lepem kraju na **Dolenjskem**, občina **Mirna**, blizu železnične postaje Trebnje in Velika loka, **prav po ceni in pod ugodnimi pogoji.** Posestvo obstoji:

iz njiv v lepi legi in z lahkim obdelovanjem čez	20 oral,
iz travnikov z žlahtno travo čez	3 orale,
iz vrtov z žlahtnim sadjem blizu	1 oral,
iz vinogradov z izvrstno vinsko kapljico čez	2 oral,
iz lepih bukovih in smrekovih gozdov čez	26 oral,
skupaj čez	53 oral.

Več se izve pri lastniku **Antonu Septcu** v Trstu ali pa pri **Franu Zupančiču** v Rakovniku, pošta št. **Rupert**, Dolenjsko.

Kathreiner
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarjenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom.

Kathreiner